

kort & krachtig

leesvoer

Studielessen voor de tweede brugklas

Op 'Het Wagenings Lyceum' (havo/vwo) hebben enkele mentoren een map met materiaal ontwikkeld voor de studie- of mentoruren voor de tweede brugklas. Tot nu toe was er wel materiaal beschikbaar voor de eerste brugklas (o.a. de methode Vuyk), maar voor de 'levendige' tweede klassen bestond er nog niets. De auteurs gaan ervan uit, dat hun materiaal ook geschikt is (te maken) voor mavo- en lbo-klassen.

Uitgangspunt van het materiaal is, dat de mentoruren ertoe bijdragen dat leerlingen (meer) greep krijgen op hun eigen situatie. Daartoe dient in die uren een klimaat geschapen te worden waarin voorvallen in de klas, conflicten, vragen, twijfels (t.a.v. de keuze van een schooltype) en standpunten *bespreekbaar* zijn. Hiertoe biedt het materiaal een overzichtelijke lijst van werkvormen met een bespreking van de toepassingsmogelijkheden: bijvoorbeeld rollenspel, inspringertje, groepsdiscussie, schoolreportage, etc.

Daarnaast gaat de map over de inhoudelijke vulling van de mentoruren. De auteurs onderscheiden daarbij tijd-gebonden zaken en uren die besteed worden aan een vijftal thema's. Bij die tijd-gebonden zaken stellen de auteurs uitvoerig de voorbereiding van werkweken en het omgaan met woordrapporten aan de orde. Ook geven de auteurs een aantal tips aan de leerlingen voor het maken van huiswerk: o.a. bij het leren van woordjes, het onthouden en toepassen van gram-

maticaregels en het bestuderen van een tekst. De vijf thema's gaan over de volgende onderwerpen:
1 Kennismaking (2 à 3 mentoruren) waarin leerlingen elkaar leren kennen, bijvoorbeeld door middel van een twee-aan-twee interview en een rollenspel.

2 Zich bewust worden van de motieven om op school te zitten (6 à 8 mentoruren), waarin de leerlingen zelf en hun ouders/familieleden woorden brengen waarom men naar school moet en wat de leerling van de school, van de leraren en van de medeleerlingen verwacht.

3 Het leven van de leerlingen (4 à 6 mentoruren), waarin de invloed die het schoolleven op de leerling heeft aan bod komt.

4 Beroepen (4 à 5 mentoruren), waarin de leerling een werkelijkheidsgetrouwe kijk op het beroepenspectrum krijgt en waarin men meer waardering kweekt voor andere beroepen dan van huis is meegegeven.

5 Havo/atheneum-keuze (5 à 6 mentoruren), waarin de auteurs aandacht schenken aan de criteria op grond waarvan leerlingen voor havo of atheneum kiezen: bijvoorbeeld de interesse voor bepaalde vakken, het te kiezen beroep, eigen capaciteiten, de invloed van ouders, vriendjes.

Binnen deze thema's spelen de al eerder genoemde werkvormen een belangrijke rol.

Voor elke mentor die in een vergelijkbare positie verkeert, is deze map met materiaal een belangrijke inspiratiebron.

Anne-Ruth van Kammen, Jan Willem Lackamp, Jaap Tempelman *Studielessen & leerlingenbegeleiding voor de tweede brugklas*. Op verzoek van de Werkgemeenschap voor Vernieuwing van Onderwijs, Opvoeding en Maatschappij (WVO) uitgegeven door Uitgeverij Muusses, Postbus 13, Purmerend.

Over: Vernieuwing

De bladen *Over: Onderwijs* en *Vernieuwing* zullen vanaf 1 januari niet meer afzonderlijk bestaan. Met ingang van die datum verschijnt het blad *Over: Vernieuwing*, een fusie van twee progressieve onderwijstijdschriften.

Vernieuwing bestond al vanaf 1938; in totaal verschenen er 396 afleveringen. Het is altijd het blad geweest van de Werkgemeenschap tot Vernieuwing van Opvoeding, Onderwijs en Maatschappij. Het doel van de Werkgemeenschap, die in 1935

door Kees Boeke is gesticht, is steun te geven aan mensen die gevoelens van onbehagen hebben over het vigerende onderwijs door hen te helpen bij het onder woorden brengen van de problemen en het ontwikkelen van alternatieven. De WVO wil een centraal punt zijn, waar allen die streven naar vernieuwing van opvoeding en onderwijs elkaar vinden. De WVO heeft een werkgroepenstructuur. Van die structuur maken op het ogenblik deel uit: de landelijke werkgroep economie (LWEO), de landelijke werkgroep aardrijkskunde onderwijs (LWAO), de werkgroep ervaringsleren (AEL) en de werkgroep verspreiding. Verder is er samenwerking met het Werkcentrum Internationale Solidariteit (WIS), de projectgroep Schilderswijk Den Haag, de projectgroep Wageningen (die zich met het projectonderwijs bezighoudt) en de Nederlandse Beweging van Freinet-werkers. Deze werkgroepen vormen ook samen de redactie van Vernieuwing. Daarnaast werkt iedere werkgroep op eigen wijze aan de vernieuwing van het onderwijs: de LWEO maakt lesbrieven, het project arbeidservaringsleren doet experimenten met het in de fabriek laten werken van leerlingen gedurende een week, waarna hun ervaringen op school worden uitgewisseld, een deel van de projectgroep Wageningen heeft materiaal ontwikkeld voor studielessen in de tweede brugklas (zie hiervoor in deze rubriek), etc. Gemeenschappelijk bij deze vernieuwingsgezinde groepen is het streven om leerlingen voor te bereiden gezamenlijk het beheer over hun omgeving (buurt, milieu) te laten hebben; zij moeten niet meer worden gemanipuleerd door bestuurders, rijken, etc.

Over: Onderwijs verscheen voor het eerst in januari 1977, bedoeld als een 'platform voor individuen, organisaties en groeperingen in alle sectoren van het onderwijs, die willen discussiëren met veranderingsgezinde collega's over oude en nieuwe ideeën over problemen, vernieuwingen en acties'.

Vooral in verband met de fusie is het van belang te letten op de laatste afleveringen van beide tijdschriften in 1980. In de voorlaatste aflevering van Over: Onderwijs geeft Joost Buskes een terugblik op het ontstaan en het functioneren van deze onderwijskrant; in het laatste nummer staat een interview met uitgever en mede-oprichter van Vernieuwing, Jan Muusses. Hij ziet in het samengaan van beide bladen 'Een bundeling van krachten die voorwaarden moet scheppen om strijd voor beter onderwijs en opvoeding in verband te brengen

met de strijd voor een betere maatschappij ...'

In hetzelfde nummer van Over: Onderwijs ook een interview met Jan ten Thijs die in het nieuwe blad de Freinet-beweging zal vertegenwoordigen en tevens redactiesecretaris is. Het laatste nummer van Vernieuwing heeft een rood omslag gekregen en draagt als gelegenheidstitel **HET RODE BOEKJE VOOR SCHOLIEREN VERNIEUWERS**. In een lang maar boeiend artikel 'Marx tussen de kabouters' geven Theo Jansen en Anne-Ruth van Kammen een overzicht en een analyse van Nederlandse onderwijsoppositie sinds de zestiger jaren. Zij concentreren zich daarbij op een Amsterdamse beweging (Kritische leraren) en een Nijmeegse (Socialistisch Onderwijsfront), ze geven daarvan de kenmerken en gaan in op de tegenstellingen. Verhelderend is de wijze waarop ze laten zien wat de verschillende bewegingen betekend hebben voor de ontwikkeling van projectonderwijs. 'Moest men uitgaan van de politieke boodschap — de lessen over het kapitalistische systeem — en het onderwijs daaraan ondergeschikt maken (Nijmegen, red.) of moest men de persoonlijke situatie van docenten en studenten politiek duiden en het onderwijs afstemmen op hun vragen, behoeften en inzichten (Amsterdam, red.)? In deze tegenstelling lag de wortel voor twee verschillende versies van projectonderwijs.' De auteurs stellen vast dat beide bewegingen het absolute van hun standpunten verlaten hebben en streven naar een synthese; 'het moeizame zoeken naar en strijden voor een onderwijsvernieuwing die de twee genoemde lijnen in zich verenigt is de moeite meer dan waard en belangrijk genoeg om als leidraad te dienen voor de onderwijsoppositie van de tachtiger jaren'.

Het artikel van Peter van Stapele 'Weg uit twee wegen' in de laatste Vernieuwing laat zien hoe ontwikkelingen in de jongste geschiedenis van beide bladen elkaar vonden. Over: Vernieuwing is ook symbool voor een nieuw begin. Stonden partijen zo'n tien jaar geleden nog tegenover elkaar, men heeft nu gekozen voor een praktisch en strijdbaar tussengebied.

Het eerste nummer van het nieuwe blad zal gaan over de stand van zaken rond taalcompensatie (ook voor *Moer*-lezers geen onbekend onderwerp). Over: Vernieuwing bestrijkt het hele onderwijs. De artikelen zullen dan ook vaak over vak-overschrijdende onderwerpen gaan (projecten e.d.). In die zin zou het blad een aardige aanvulling op uw vakblad zijn.

Abonnementsprijs f 30,—: studie-abonnement ca f 25,—.

Administratie *Over: Vernieuwing*, Postbus 13, 1400 AA Purmerend, tel. 02990 — 23746.

Speltribune

Speltribune, maandblad voor spel in onderwijs, vormingswerk, gezondheidszorg en aktiverend teater heeft na een schitterende start vier jaar geleden een periode van (althans organisatorische) inzinking gehad. Maar aan het eind van de vierde jaargang mag er wel wat over in de krant.

Het dubbelnummer 10/11 van die jaargang bevat de agenda van alle theatergezelschappen in Nederland en van sommige in België. Ze zijn gerangschikt in de groepen politiek/aktiverend (bijvoorbeeld Proloog, Genesius), grensverleggend (bijvoorbeeld Baal, Werkteater), repertoire theater (bijvoorbeeld De Appel, Publiekstheater), kinderteater (bijvoorbeeld Spektakel, Maccus) en diversen (bijvoorbeeld het Wageningse Konsumentoneel, het Surinaamse Bakuba). De agenda besluit met een lijst met adressen en telefoonnummers van alle groepen.

Dit nummer kost zes gulden, waarvoor je verder stukken krijgt over evalueren van dramatische vorming, vrouwentoneel en commedia dell'arte en tal van berichten over het vak.

Nummer 5 van de vierde jaargang is een bundeling van artikelen over modelspel (van Paul Binnerts, Jos Bours en Jan Ritsema) en over het middel spel (door Jan Ritsema). Die artikelen zijn in eerdere afleveringen van *Speltribune* verschenen en het is goed dat ze nu in één handig boekje staan. Het kost f 14,50.

Aflevering 6/7 heet *Vrij spel* en is gewijd aan seksualiteit van kinderen en vrouwen en aan voorlichting over seks, en dat dan natuurlijk bekeken vanuit de hoek van speldocenten en van leerkrachten die iets met spel (willen) doen. Aflevering 8/9 heet *God save us, Nelly queens* en is gewijd aan het flikkertheater: Loek Zonneveld beschrijft in de vorm van een dagboek de ontwikkeling van het flikkertheater en tegelijk de geschiedenis van de emancipatie van de (en zijn eigen) homoseksualiteit. Beide nummers kosten zes gulden per stuk. Bestellingen en abonnementen (f 32,—, voor studerende f 27,—) bij Passeerdersgracht 32, 1036 XH Amsterdam. Losse nummers kan je ook heel goed kopen in de Theaterboekhandel, Leidseplein 26 (op de hoek van de Stads-

schouwburg) in Amsterdam. Daar hebben ze alles op het gebied van spel en drama.

Ik en jij en wij

Op dit ogenblik wordt door de onderwijstelevisie (NOT/NOS) de serie 'Ik en jij en wij' uitgezonden. Het betreft hier een serie op het gebied van het moedertaalonderwijs voor kinderen in de 4e en 5e klas van de basisschool.

Door middel van deze serie worden de kinderen aan het denken gezet over taalgebruik, met name over hun eigen taalgebruik. Er wordt ingegaan op vragen zoals:

— in wat voor situaties spreken, luisteren, schrijven en lezen mensen?

— hoe doen ze dat dan?

— waarom doen ze dat op die manier?

Dit nadenken over taal en taalgebruik (taalbeschouwing) gebeurt in deze serie steeds vanuit concrete situaties.

In de vijf televisieprogramma's staan achtereenvolgens centraal: spreken, luisteren, zonder woorden, lezen en schrijven.

Bij de tv-serie behoren een leerlingenwerkboek (f 2,70) en een uitgebreide handleiding voor de leerkracht (f 5,75).

Adres: Postbus 80500, 2508 GM 's Gravenhage, tel. 070 — 609815.

je bent
NOOIT NOORDELIJK GENOEG
om niet actief te zijn
in de VON

VON-NOORD
heeft je nodig
bel maar naar:
050 — 121431
of
050 — 234497